

سخت هشتم

۳ - مسلم است در صورتی هم که بیان مطابق مقررات فصل نهم قبل از انعقاد صلح از درجه اعتبار ساقط شود ضمیمه يك بار بقوت خود باقی خواهد ماند.

موقع رامنتم شمرده احترامات فائمه را تجدید مینماید.

«در دلیو بولارد»

جناب آقای استالین رئیس شورای کمیسر های ملی
اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی - مسکو

اجازه میخواهم مراتب تقدیر کامل واحساسات قلبی خود را بنسبتهامضای پیمان اتحاد بین ایران واتحاد جماهیر شوروی و انگلستان بجنابعالی اظهار دارم یقین دارم که این پیمان موجب تشیید مناسبات دوستی وحسن تفاهم بین دو کشور ما خواهد شد و ایران واتحاد جماهیر شوروی از مزایای همکاری که بر اساس احترام منافع متقابل استوار است بهره مند خواهند گردید.

«۲۰۴۰۰ فروغی»

۱۳۲۰/۱۱/۱۱

نخست وزیر ایران

جناب آقای فروغی نخست وزیر ایران تهران

جناب آقای نخست وزیر بمناسبت امضای پیمان اتحاد بین اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی وبریتانیای کبیر و ایران بجنابعالی و بوسیله آنجناب بدولت ایران صمیمانه شادباش میگویم قویاً اطمینان دارم که مناسبات اتحاد نوین بین کشور های ما دوستی بین مردم ایران ومردم اتحاد جماهیر شوروی را تحکیم مینماید وبمنفع کشور های ما باموقیت توسعه خواهد یافت.

«ی-استالین»

رئیس شورای کمیسر های ملی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

۱۳۲۰ر۱۱ر۲۱

لندن

جناب آقای وینستن چرچیل

بنسبته امضای پیمان اتحاد بین بریتانیای کبیر واتحاد جماهیر شوروی و ایران بدینوسیله استظهار خود را ابراز وامیدوارم که این پیمان منافع متقابل را دربر داشته وموجب تشیید مناسبات دوستانه وحسن تفاهم بین دو کشور خواهد بود ضمناً اجازه میخواهم که مراتب تقدیر احساسات قلبی خود را بنسبته شریک

ایران متفق

مسابی آنجناب در حفظ منافع ایران تقدیم دارم.

«م.ع. فروغی، نخست وزیر ایران»

۱۱/۱۱/۱۲۰

جناب آقای محمد علی فروغی نخست وزیر ایران تهران

از تلگراف شادباش جنابعالی بمناسبت امضای پیمان اتحاد نهایت متشکرم این نخستین مرتبه ایست که ایران و بریتانیای کبیر و اتحاد جماهیر شوروی گرد هم آمده و برای منظور مشترک و منافع متقابل هم عهد گشته اند مساعی جمیله ای که جنابعالی در ایجاد این حسن تفاهم بکار برده اید فال نیکی است برای آینده.

«وینستون چرچیل»

۱۲/۱۱/۱۳۲۰

طبق پیمان فوق دولت شاهنشاهی ایران رسماً موافقت خود را با اصول مشترک منشور اتلانتیک اعلام کرده.

منشور اتلانتیک که ذیلاً ما اصول آنرا درج می نمایم در ۱۴ اوت ۱۹۴۱ (۲۲ مرداد ۱۳۲۰) بوسیله روزولت رئیس جمهور آمریکا و چرچیل نخست وزیر انگلستان تدوین و بدینا اعلام گردید.

همین اصول مبنای سیاست متفقین را در زمان جنگ و بعد از آن تشکیل میدهد.

منشور اتلانتیک

اعلامیه مشترک رئیس جمهور ممالک متحده آمریکا و مستر وینستون چرچیل از طرف دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان در ممالک متحده موسوم به منشور اتلانتیک

۱۴ اوت ۱۹۴۱

رئیس جمهور ممالک متحده و آقای چرچیل نخست وزیر انگلستان از طرف اعلیحضرت پادشاه یکدیگر را ملاقات کرده و چنین صلاح دانستند که

قسمت هشتم

پاره‌ای اصول مربوط به سیاست ملی کشور خود را که بین دو دولت مشترك بوده و طبق آن امیدوارند برای تمام دنیا آینده‌بهتری را تامین نماید انتشار دهند.

۱- هیچیک از دو کشور طالب هیچگونه تملك ارضی یا تملك دیگری نمی‌باشند.

۲- هر دو کشور مخالف هر گونه تغییرات مرزی می‌باشند که با موافقت آزاد ملل مربوطه انجام نشود.

۳- هر دو کشور حق هر ملت را در انتخاب حکومتی که مایل است محترم می‌شمارند و امیدوارند که حقوق حاکمیت و استقلال بهر ملتی که حقوق مزبور از آنها گرفته شده است داده شود.

۴- با توجه تعهداتی که هر دو کشور دارند سعی خواهند کرد که برای هر ملتی بطور مساوی، کوچک یا بزرگ، فاتح یا مغلوب، دخول در تجارت دنیا تسهیل و هر گونه مواد اولیه ~~که~~ برای پیشرفت اقتصادی آنها لازم باشد بدست آورند.

۵- هر دو کشور مایلند نهایت کوشش را بعمل آورند تا همه ملل در قسمت اقتصادی بمنظور تحصیل شرایط بهتری برای کار و پیشرفت اقتصادی و امنیت در شئون اجتماعی بایکدیگر همکاری کامل نمایند.

۶- پس از برانداختن کامل ظلم و جور نازی هر دو کشور امیدوارند صلحی که بتواند وسایل زندگی و امنیت داخلی تمام ملل را تامین نماید برقرار شود و آنها را اطمینان دهد که هر کس در هر کشور میتواند فارغ از ترس و احتیاج زندگی نماید.

۷- چنین صلحی باید بهر کس اجازه دهد که آزادانه در اقیانوسها و دریاها سیر نماید.

۸- دو کشور تصور میکنند که تمام ملل دنیا خواه بملل مادی و خواه معنوی باید از استعمال زور دست بردارند. در آینده اگر ملتی تسلیحات زمینی و هوایی و دریایی خود را برای هجوم بر رزهای دیگر نگهدارد هیچگونه صلحی نمیتواند برقرار بماند. بنابراین دو کشور تصور میکنند که تاتریب دائمی و وسیع برای امنیت عمومی داده نشده خلع سلاح مللی که ممکن است نیروی مسلح خود را برای تهاجم بکار برند ضروری است. دو کشور مساعی خود را بکار خواهند برد تا ملل صلحجو را از زیر بار تسلیحات آزاد نمایند.

ایران متفق

انعکاس خبر

پیمان سه گانه: ایران و روس و انگلیس در دنیا

بعد از اینکه خریداران اتحاد سه گانه ایران و دولتین انگلیس و اتحاد جماهیر شوروی از طرف رادیوی تهران انتشار یافت، کلیه رادیوهای کشورهای مختلف عالم و خبرگزاریهای دنیا آنرا معصلا انتشار داده و در اطراف آن شرحهای مفصلي نگاهته و اشاعه دادند و آنرا از جمله مسائل دیپلوماسی خیلی مهم دانسته که در حران بین المللی مهم آتوقت تاثیر فوق العاده ای داشته است. حتی رادیوی انگلارا ضس اینکه شرح مفصلي را راجع مسائل جاری جهان اشاعه میدهد اظهار میداره که «قرارداد اتحاد ایران و انگلیس و شوروی در ردیف قضایای مهمی نظیر تسیر فرماندهی کل آرتش آلمان و عقد قرار داد ژاپن و سیام که در آن هنگام اتفاق افتاده است شمار میرود».

در حقیقت دو شب و دو روز هر وقت ایستگاههای رادیوهای دنیا را کسی گوش میداد ممکن بود شرحی راجع باین پیمان و اهمیت آن بزبانهای مختلف دنیا بشنود.

علاوه بر پیمان سه گانه سه قرار داد مالی دیگر به ترتیب زیر منعقد مگرد

۱- قرارداد مالی ایران و انگلیس در تاریخ ۵ خرداد ۱۳۲۱

۲- قرارداد مالی ایران و روسیه در تاریخ ۲۷ اسفند ۱۳۲۱

۳- قرار داد مالی ایران و دولت متحده امریکا در تاریخ ۱۸ فروردین ۱۳۲۲

بطور کلی معاد قرارداد های فوق در تمام مدت حکم مع متعین انجام یافته است و دولت ایران با صرف منافع زیادی از بودجه خود با وجودی که در عسرت و سختی تمام بسر مسره برای پیشرفت کار معقین بصرف رساید.

اکنون که چند ماه از حاتمه حکم دنیا میگردد بسیاری از مطالبات ایران از طرف متعین پرداخت گره یده بلکه حسابهای مر و طه هنور نامشخص و تسویه آن معوق مانده است. و بطور کلی معلوم نیست که بالاخره از چه طریق وارد چه معنی پرداخت خواهد شد.

دو گام دیگر بسوی اتفاق

۱- اعلان جنگ دولت ایران بدولت آلمان

اوردی که کابینه فروغی پیمان همکاری بامتفقین را منعقد نمود و روابط سیاسی ایران بادول محور قطع شد. همه ای از مطلقین دور اندیش معتقد بودند که دولت ایران باید بیهرنك بااعلان جنگ برضد دول محور مبادرت نماید و در حقیقت یکسره در صف متفقین قرار گیرد. تا بتواند از مزایای انجمن صلح برخوردار شود و بار دیگر صحنه اسف انگیزی که پس از جنگ گذشته نمایش داده شد و نمایندگان ایران را رسماً در کنفرانس صلح نپذیرفتند تکرار نگردد. طرفداران این عقیده برای اثبات صحت نظریه خود دلالتی نیز داشتند از آنجمله معتقد بودند که اگر ایران درحر که دول متخاصم واقع شود و برضد آلمانها اعلان جنگ بدهد سربازان ایرانی بجنبه جنگ کیسل نخواهند شد و فقط این اعلان جنگ از لحاظ تشریفاتی و برای استفاده از حقوق بین المللی است که بدول غالب و متفقین آن تعلق میگیرد بعلاوه متفقین از حیث نفرات در مضیقه نبوده و بعد کافی سرباز تربیت شده در اختیار دارند.

یک دلیل دیگر آنها که کاملاً منطقی و مبنی بر اصول مسلم است آن بود که : دولت ایران باید از حوادث جنگ گذشته هرت بگیرد و باید از نظر دور نداشت که در جنگ گذشته دولت نتوانست نمایندگان خود را که بریاست مرحوم فروغی بیاریس رفته بودند بعضویت انجمن صلح نائل سازد و جبران خسارات خود را بشواهد.

بهر حال دولت ایران از سه ماه قبل از اینکه رسماً اعلان جنگ بآلمان بدهد بانمایندگان دولتین انگلیس و شوروی مشغول مذاکره کرده بده و از همان موقعی که آلمانها در شمال آفریقا بودند دولت ایران بدین فکر بود و مقدمات را فراهم میگرد. بالاخره در تاریخ پنجشنبه هفتم شهریور ۱۳۲۲ در ساهت نوسوی و چهار دقیقه فرمان اعلان جنگ بطریق زیر بصحه همایونی رسید و از تصویب مجلس شورای ملی نیز میگذرد.

با تأییدات خداوند متعال

ما

پهلوی شاهنشاهی ایران

بنا به پیشنهاد دولت بر طبق اصل پنجاه یکم قانون
اساسی از تاریخ هفدهم شهریور ماه ۱۳۲۲ حالت
جنگ را بین کشور خودمان و آلمان مقرر و اعلام

میداریم هفدهم شهریور هزار و سیصد و بیست و دو

«محمد رضا پهلوی»

فرمان فوق در همان روز باتفاق آراء از تصویب مجلس شورای ملی

میگذرد .

قسمت نهم

همانروز در مجلس هوراپلی آقای علی سهیلی نخست وزیر وقت نطق زیر را بمناسبت این اعلان جنک ایراد نمودند :

« بطوریکه خاطر نمایندگان محترم مستحضر است دولت شاهنشاهی دو آغاز جنک کنونی بیطرفی خود را بدون متخاصم اعلام و در حفظ شرائط آن نهایت مراقبت را معمول داشت ولی در نتیجه پیش آمدهائی که منتهی بوقایع شهرریور ۱۳۲۰ گردید پیمانی بین دولت ایران از یکطرف و دولتین انگلیس و شوروی از طرف دیگر منعقد شد و از آن پس این قرارداد مبنای سیاست خارجی نسبت بمتخاصمین قرار گرفت باین جهت رویه دولت شاهنشاهی در مقابل دول محور روشن و اعلام شد و انتظار میرفت دول محور بادر نظر گرفتن وضع خاص ایران و تعهد اینکه این کشور در مقابل متفقین دارد مبادرت با اقدامات و عملیاتی نمایند تا بالنتیجه موجب انحراف دولت ایران از تعقیب رویه‌ای که در پیمان سه گانه اتخاذ نموده گردد لیکن وقایعی که اخیراً بروز کرد و شواهد و مدارکی که در دست است من جمله تحریک جمعی از اعیان بر علیه دولت که منجر بوقایع اسف آوری گردید و همچنین اعزام افراد مخصوص بوسیله هواپیماها بنظور تخریب راه آهن و قطع وسائط ارتباطیه و تشکیل سازمانهای جاسوسی و سایر اقداماتی که خاطر نمایندگان محترم از چگونگی آنها آگاه میباشد آشکار ساخت که عمال آلمانی برخلاف انتظار دست بفعالیت‌های وخیمی در ایران زده و سعی کرده اند تا ایجاد اختلاف و تفرقه بین مردم این کشور آتش فتنه و انقلاب داخلی را برپا ساخته و موجبات سلب آسایش عامه و اختلال امنیت مملکت را فراهم کنند .

« دولت ایران این قبیل عملیات نامشروع آلمان را در داخله ایران خصمانه تلقی کرده و تحریکات و دسایسی را هم که بمنظور ایجاد فتنه و آشوب در سراسر کشور بعمل آمده است مخاطره آمیز تشخیص و برای حفظ مصالح عالیه کشور خود حقا موظف می باشد اقداماتی در خاتمه دادن باین وضعیت و اوضاع ناگوار که مورد انزجار قاطبه ملت ایران است بعمل آورد بنابراین دولت بامدافه در جمیع جهات امر و تشخیص منافع مملکت در حال و استقبال خود را با گزیردید که بفرمان اعلیحضرت همایون شاهنشاهی حالت متخاصمه را بین ایران و آلمان اعلام دارد و در همین حال الحاق خود را با اعلامیه مشترک ملل متحده مورخ اول ژانویه ۱۹۴۲ اعلام میدارد .»

پس از نطق آقای سهیلی آقای رئیس مجلس «حسن اسفندیاری» و آقای

دو مقام دیگر بسوی اتفاق

دستی و چند نفر دیگر از وکلا هر يك نطق مختصری در تأیید بیانات نخست وزیر ایراد نموده و بعداً با دادن ۷۳ رأی اعتماد به دولت در مقابل ۷۷ نفر عده حاضر در مجلس فرمان اعلان جنگ آلمان از طرف مجلس شورای ملی تصویب میگردد. سپس عصر همانروز نخست وزیر، مهیران جراید را در کاخ ایض دعوت و بیاناتی مبنی بر علل پیدایش حالت مخصوصه بین دولت ایران و دولت آلمان ایراد مینماید.

اینست قسمتی از اظهارات آقای نخست وزیر:

- «..... متفقین قبلاً بدولت ایران رسماً اطلاع داده اند که در صورت ورود ایران بجنک نکات زیر در باره ایران ملحوظ خواهد گردید:
- ۱- هر گاه ایران بایک یا بیشتر اردول معور وارد مرحله جنگ گردد باین اقدام، شایسته این خواهد گردید که با اعلامیه ملل متحده ملحق شود.
 - ۲- ایران صرفاً با الحاق با اعلامیه تعهدات نظامی یا اقتصادی اضافی بعهده نخواهد گرفت، لیکن امید مبرود که از آن پس جدی ترین اقدامات ممکنه را در داخل حدود ایران برای همکاری مادی بعمل آورده و در تلافی که برای پیروزی بر هیتلریزم میشود کمک نماید.
 - ۳- مزایایی که در الحاق نصیب ایران میگردد واضح است همان مزایایی خواهد بود که در شرکت رسمی و کامل با سه و دو ملت متحده در این جنگ ناشی خواهد گردید.
 - ۴- همین که ایران با اعلامیه ملحق گردد ایران در شرکت کنفرانس های مربوط بصلح همان حقوقی را خواهد داشت که سایر ملل متحده دارا میباشد.
- « در خاتمه باید متذکر شوم که ملت ایران در پیشرفت متفقین که شایان و بسزائی کرده و با واگذاری جاده ها و راههای آهن و وسایلی که داشته خود را در فتوحات هر يك میدانند و در حقیقت سهم خود را در مشارکت جنگ پرداخته و عملی کرده است.»
- « چون ملت ایران مایل نیست اصول زورگویی در دنیا حکمفرما باشد دولت ایران طرفداری کامل از کشورهایی را دارد که آزادی ملل را محترم شمارند و قصد نداشته باشند باستقلال ممالک خلی و ارد سازند.»
- « ملت ایران یکی از مللی است که طرفدار حکومت دمکراسی بوده و با هر چه در قوه دارد با ممالک دمکراسی همکاری خواهد کرد تا اصول عدالت در دنیا حکمفرما شود.»

قسمت نهم

«من یقین دارم همانطور که این تصمیم دولت که بر فوق صلاح دولت است در مجلس شورای ملی بحسن قبول تلقی و موجب مسرت و کفزدن نمایندگان واقع شد در عالم مطبوعات هم که یکی از ارکان مؤثر محسوب میشوند حسن قبول باشد و اهتمام نمایند مصلحت را ببردیم بفهمانند و فواید دوستی بین ایران و دولت بزرگ همسایه و ملت امریکا را خاطر نشان سازند و آقایان ارباب جراید مخصوصاً همکاری نزدیک و صمیمانه با دولت داشته باشند تا دولت بتواند از ثمره این اقدامات اساسی کشور و ملت ایران را بهره مند سازد.»

اعلامیه دولت

در بارة وظائف مردم در فبال اعلان جنگ ایران به آلمان

در اینموقع که بفرمان اعلیحضرت همایون شاهنشاهی دولت ایران بمناسبت همیات خصما و مفسدت آمیز عمال آلمان داخل در جنگ با آن دولت هده و مجلس شورای ملی هم با رای اعتماد رویه و سیاست دولت را تأیید نموده است و باید با تمام قوای مادی و معنوی در پیشرفت مقصود مشترك با متفقین تشریک مساهی بعمل آورد و برای هر گونه عملیات دفاعی و وسائل جلوگیری از تحریکات و انتشارات مضره مجهز و مهیا باشد مقررات زیر را اعلام مینماید:

۱ - از این تاریخ مقررات و قوانین کیفری زمان جنگ در کلیه کشور اعلان و بوقع اجرا گذاشته میشود و بر هده ارتش است که جزئیات و موارد منظوره در قانون داد رسی و کیفر ارتش را بالاخصتصاص در موارد حفظ و امنیت خطوط مواصلات ارقبیل راهها و راه آهن و خطوط تلگراف و تلفون بموم اهالی کشور اعلام و دستورات مقتضی بدادستانها و محاکم نظامی صادر نماید .

۲ - نظر باینکه پیشرفت مقصود دولت ایران با مرام متفقین یکسان میباشد با اینکه بحسن بیت و پشتیبانی کامل ایرانیان نسبت بحمط شتون و مصالح کشور اطمینان حاصل است و همیشه در مواقع سخت از هیچگونه فدا کاری خود داری ننوده اند محض مزید تذکر بکلیه طبقات مختلفه اهالی خاطر نشان میشود که هر نوع موافقت و معاضدت باعمال خصم را در حکم خیانت بمنافع عالی

دوگام دیگر بوی آلق

میهن بدانند و آگاه باشد که مختلفین طبق مقررات زمان جنگ تعقیب و مجازات خواهند شد •

۳ - هرگونه تحریک یا عمل به تعطیل و خرابکاری یا اختلال در راه آهن و راههای شوسه و کلیه خطوط مخابراتی و کارخانجات دولتی و ملی، معادن و سایر منابع اقتصادی و امثال آن طبق قوانین تعقیب و مرتکب مشمول کیفرهای مقرر خواهد گردید •

۴ - نظر باینکه حفظ وحدت ملی و جلوگیری از هرگونه تشتت در بین طبقات شرط اول موفقیت در منظور است و مخصوصاً جرایم و ناطقین این وظیفه را عهده دار میباشند بنا براین اخطار میشود که جعل اکاذیب و مخالفت با سیاست خارجی ایران و اهانت بمقامات رسمی ایران و مقامات خارجی که با دولت شاهنشاهی متفق و یا روابط دوستانه دارند و نیز هر عملی که باعث تولید نفاق و بالنتیجه مخل نظم عمومی گردد اکیداً ممنوع و متخلفین طبق مقررات قانون تعقیب و مجازات خواهند شد •

• - کلیه کارمندان دولت مکلفند که با عمال وزارت جنگ و کشور که مأمور اجرای این مقررات هستند تشریک مساعی نمایند •

« نخست وزیر هلی سمیلی »

بمناسبت صدور فرمان همابونی بوجود حالت مخاصمه بین ایران و آلمان و الحاق دولت شاهنشاهی با اعلامیه ملل متحده تلگراف ذیل از طرف وزارت امور خارجه دولت شاهنشاهی به وزیر امور خارجه دولت متحده امریکا و وزیر امور خارجه دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان و کمیسر خارجه دولت جماهر شوروی سوسیالیستی و وزیر خارجه امور دولت جمهوری چین مخابره شده است :

در این موقع که دولت شاهنشاهی نظر با اقدامات و عملیات خصمانه که از طرف عمال آلمان بمنظور تولید فتنه و اغتشاش در مملکت صورت گرفته و از لحاظ تأمین امنیت و صیانت تمامیت و استقلال کشور که در نتیجه همین جریانات مورد مخاطره واقع شده خود را حتماً مجبور دید بوجود حالت مخاصمه را بین ایران و آلمان اعلام دارد خوشوقتیم با اطلاع جنابعالی برسانم که دولت متبوعه دوستدار با احازم مجلس شورای ملی الحاق خود را با اعلامیه ملل متحده مورخ اول ژانویه ۱۹۴۲ اعلام داشته است •

دملت ایران خوشوقت است که بدینوسیله میتواند در راه نیل بمقنطورات و

قسمت نهم

«مقاصدی که در منشور آتلانتیک مطرح است و اساس آن آزادی ملل و تامین صلح دائم در دنیا میباشد با معاضدت و همکاری و تشریک مساعی کامل با متفقین خود برای حفظ مدنیت جهان و سعادت نوع بشر که کمال مطلوب قاطبه ایرانیان است قدمهای مؤثر تری بردارد.»

و در تلگرافیکه بجناب آقای کردل هول وزیر امور خارجه دول متحده امریکا مغایره شده این جمله نیز اضافه گردیده است :

(بنا بر این بجناب آقای شایسته وزیر مختار ایران هر واشنگتن اجازه داده شده که اعلامیه ملل متفق اول ژانویه ۱۹۴۲ را امضاء نماید)
تلگرافهاییکه در پاسخ اشعار داشته اند بقرار ذیل است :

ترجمه تلگراف وزیر امور خارجه دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان .

«جناب آقای ساعد وزیر امور خارجه تهران - دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان با مسرت تصمیم دولت شاهنشاهی را به اعلان جنگ بین ایران و آلمان و الحاق با اعلامیه ملل متحد در یافت داشته اند میل دارم مسرت شخصی خود را ابراز دارم از اینکه ایران اکنون آشکارا دوش بدوش متفقین قرار گرفته و بدین ترتیب حرکت و همکاری طولانی خود را تأیید کرده با این اعلام ایران بآن دشمنانی که سعی داشته اند استقلال او را از پای آورده و نفاق داخلی را در میان مردم ایجاد کنند داخل مبارزه شده است و اکنون بیش از پیش ظاهر خواهد شد که کلیه امیدواریهای او برای سعادت آتیه توأم با پیروزی ملل متحده خواهد بود تا پیروزی قطعی با هم همقدم خواهیم بود.»

ترجمه تلگراف وزیر امور خارجه دول متحده امریکا بجناب آقای ساعد وزیر امور خارجه :

«تلگراف جنابعالی مورخ دهم سپتامبر ۱۹۴۲ راجع باعلان حالت جنگ بین ایران و آلمان و الحاق با اعلامیه ملل متحده و اصل گردید جنابعالی اظهار میفرمائید که دولت و ملت ایران مسرورند که میتوانند با این ترتیب کمک نمایند که مرام و منظور منشور آتلانتیک که مبنی بر آزادی مردم و حفظ يك صلح با دوام است حاصل شود تا اینکه مدنیت عالم از دستبرد مصون مانده و سعادت بشر تامین گردد»
«من بشما اطمینان میدهم که دولت کشورهای متحده امریکا خیلی مسرور میباشد و از اینکه ایران رسماً با ملل متحده که برای آزادی و حفظ يك صلح دائمی عادلانه جنگ میکنند همراه گردیده است.»

دوگام دیگر بوی اتفاق

« با مسرت با استحضار جناب عالی میرساند که ترتیباتی داده شده است که وزیر
« مختار شهاب‌نسابت الحاق ایران با اعلامیه ملل معده فردا اعلامیه را امضا نمایند .
« کردل هول وزیر امور خارجه کشور های متحد امریکا »
اعلامیه ملل متحده که دولت ایران نیز بدان پیوست و بوسیله وزیر
مختار ایران درواهنگتن با تشریفات خاصی امضا گردیده بقرار زیر است :

اعلامیه ملل متحده

این اعلامیه مشترك از طرف دول زیر امضا شده است :

کشورهای متحده امریکا
بریتانیای کبیر و ایرلند شمالی
اتحاد جماهیر شوروی

چین	هابیتی
استرالیا	هندوراس
بلژیک	هندوستان
کانادا	لوکزامبورگ
کستاریکا	هلند
کوبا	ولاند جدید
چکوسلواکی	نیکاراگوا
جمهوری دومینیک	نروژ
سالوادور	پاناما
یونان	لهستان
گواتمالا	افریقای جنوبی
	یوگوسلاوی

نظر باینکه دول امضاکننده به برنامه مشترك اصول و مقاصد مندرجه
در اعلامیه رئیس جمهوری کشورهای متحده امریکا و نخست وزیر بریتانیای
کبیر و ایرلند شمالی مورخ ۱۴ اوت ۱۹۴۱ معروف به منشور اتلانتیک ملحق
شده‌اند و نظر باینکه بقین دارند دفاع از جان و آزادی و استقلال و حریت منمبی
و همچنین عیانت حقوق بشر و اجرای عدالت در کشورهای خود و کشورهای

قسمت نهم

دیگر مستلزم اینست که بردشمنان خود کاملاً مظفر و بیروا گردند و نظر باینکه هم اکنون مشترکاً ببارزه بر علیه قوای خشن و وحشی که در صدد است دیوار تحت سلطه و انقیاد خود در آورد مشغول هستند علیهذا اعلام میدارند :

۱- هر يك از دول امضا کننده متعهد میشود کلیه منابع اقتصادی و نظامی خود را بر علیه آن عضو یا اعضای دول یمان سه گانه و متعهدینشان که با آنها در حال جنگ است بکاربرد .

۲- هر يك از دول امضا کننده متعهد میشود با سایر دول امضا کننده همکاری کرده به ترك معاصه و صلح جداگانه بادشمنان مشترک مبادرت نماید .

ملل دیگری هم که اکنون در این مبارزه بر علیه هیتلریسم کمک مادی یا مساعدتهای دیگری مینمایند یا ممکن است بعداً باین اقدام مبادرت نمایند میتوانند باین اعلامیه ملحق شوند .

در تاریخ اول ژانویه ۱۹۴۲ در واشنگتن تحریر یافت .

محل امضاء نمایندگان دول نامبرده در بالا .

جریان پیدایش اعلامیه فوق عبارتست از اینکه، در تاریخ اول ژانویه ۱۹۴۲ (۱۱ دی ماه ۱۳۲۰) در واشنگتن یمان اتحادی بین بیست و شش کشور بر علیه محور امضا میگردد که بعداً بنام اعلامیه ملل متحده معروفیت یافت و دولت ایران در تاریخ ۱۷ شهریور ۱۳۲۲ (۹ سپتامبر ۱۹۴۳) الحاق خود را بآن اعلام و وزیر مختار ایران در امریکا نیز در تاریخ ۲۲ شهریور ۱۳۲۲ (۱۴ سپتامبر ۱۹۴۳) نسخه اصلی آنرا از طرف دولت شاهنشاهی امضا نمود . پس از امضای اعلامیه فوق بوسیله نماینده دولت ایران در واشنگتن در تاریخ ۵ شبه ۲۲ شهریور ماه ۱۳۲۲ بلافاصله تلگرافات زیر بین اعلیحضرت همایونی و رؤسای کشورهای متفق معاברה میگردد :

تلگراف تبریک اعلیحضرت همایونی بجناب رئیس شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی :

اکنون که کشور ایران با اعلامیه ملل متفق ملحق گردیده موقع را بی اندازه مناسب و مطبوع میدانم که درود صمیمانه خویش را بآن جناب ابراز داشته و ایشان را مطمئن گردانم که عزم راسخ دارم به همکاری صمیمانه و مؤثری بکنم

دوگام دیگر بوی اتفاق

تاکنون از طرف ایران نسبت بمنظور مشترک متفقین بعمل آمده و همچنین به پیروی
اتحاد جماهیر شوروی و شکست نهائی آلمان ادامه داده و بر آن بیفزاییم.

«محمد رضا پهلوی»

تلگراف اعلیحضرت همایونی باعلیحضرت پادشاه انگلستان.
لندن. اعلیحضرت جرج ششم پادشاه انگلستان و امپراتور هندوستان.
بمناسبت الحاق ایران به اعلامیه ملل متفق موقع را غنیمت شمرده درود
صمیمانه خویش را بآن اعلیحضرت ابراز داشته و ایشان را مطمئن میگردانم که
همه مساعی من در راه ادامه و توسعه همکاری موثری که تاکنون برای پیروزی
منظور مشترک ما و شکست نهائی آلمان از طرف ایران بعمل آمده مصروف
خواهد گردیده.

«محمد رضا پهلوی»

تلگراف اعلیحضرت همایون شاهنشاهی بجناب رئیس جمهور امریکا
واشنگتون - جناب آقای فرانکلن روزولت رئیس جمهور کشورهای
متحدہ امریکا.

کمال مسرت را دارم که بآن جناب تهنیت گفته و اطمینان دهم که بالحق
با اعلامیه ملل متفق کشور من قصد دارد با اشتراک مساعی موثر و صمیمانه خود که
تا بحال جهت رسیدن به هدف مشترک متفقین و شکست نهائی آلمان مبذول داشته
ادامه داده و بر آن بیفزاید.

«محمد رضا پهلوی»

تلگراف اعلیحضرت همایون شاهنشاهی بر رئیس دولت فرمانده کل
قوای چین
چونگکینگ

جناب آقای چان کای شک فرمانده کل قوای چین
در اینموقع که کشور ایران با اعلامیه ملل متفق پیوسته لازم میدانم بآنجناب
درود فرستاده و ایشان را مطمئن گردانم که ایران در راه منظور مشترک متفقین
و شکست نهائی آلمان بیش از پیش کمک نموده و باجدیت تمام همکاری موثر
خواهد نمود.

«محمد رضا پهلوی»

قسمت نهم

پاسخ رئیس شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی

تهران - اعلیحضرت محمد رضا پهلوی شاهنشاه ایران

از درود محبت آمیز آن اعلیحضرت تشکر نموده و خوشوقتم از اینکه بنوبه خود میتوانم الحاق ایران را با اعلامیه ملل متحد تهنیت بگویم. موقع را مفتنم میدانم که بهترین آرزوهای خود را بشخص اعلیحضرت و ملت ایران دوست ابراز دارم.

« م - کالینین »

پاسخ اعلیحضرت جرج ششم پادشاه انگلستان :

اعلیحضرت همایونی شاهنشاه ایران

درود مودت آمیز اعلیحضرت همایون شاهنشاهی بنامسبت الحاق ایران با اعلامیه ملل متحد موجب نهایت مسرت اینجانب گردید. اظہار آن اعلیحضرت مبنی بر ادامه و تشدید معاضدت و همکاری در نبرد بر علیه دشمن مشترک ما مایه خوشنودی و اطمینان خاطر است من هم مانند آن اعلیحضرت با اشتیاق زیاد منتظر آن روزی هستم که مساعی مشترک ملل آزادی طلب منتج بفیروزی نهائی گردد.

« ژرژ پادشاه انگلستان و امپراطور هندوستان »

پاسخ رئیس جمهور امریکا :

اعلیحضرت محمد رضا پهلوی شاهنشاه ایران - تهران

از تلگرافی که آن اعلیحضرت شاهنشاه مخابره فرموده اند صمیمانه تشکر میکنم. اطمینانی که در تلگراف ابراز شده است دایر بر اینکه با الحاق به اعلامیه ملل متحد کشور شاهنشاهی بقوت همکاری خود در راه نیل بمقصود مشترک خواهد افزود موجب مسرت فوق العاده مردم ملل متحد که بمنظور شکست قطعی هیتلریسم کلیه منابع خود را بمیان گذارده اند گردید.

« فرانکلین . د - روزولت »

پاسخ فرمانده کل قوای چین :

اعلیحضرت محمد رضا پهلوی شاهنشاه ایران - تهران

من باشعف زیادی تلگراف مورخ دهم سپتامبر آن اعلیحضرت را که در آن الحاق دولت شاهنشاهی را با اعلامیه ملل متحد مورخ اول ژانویه ۱۹۴۲ اشعار فرموده بودند دریافت داشتم. موقع را مفتنم شمرده عقیده باطنی خود را باستحضار آن اعلیحضرت میرسانم که همکاری مابین دو کشور ما چه هنگام جنگ بر علیه متجاوز و چه در موقع برقراری یک صلح عادلانه و طولانی بزودی موقیبت های بزرگی را نصیب ما خواهد نمود.

« چانگ کای شک »

۲- اعلان جنگ ایران بدولت ژاپن

دورزمان کابینه «آقای بیات» یعنی در تاریخ ۹ اسفند ۱۳۲۳ دولت ایران برای اینکه از هر حیث با متفقین خود هم آمهنگ باشد آخرین مرحله اتفاق را پیسوده و فرمان اعلان جنگ ایران بژاپن بطریق زیر صادر میگردد.

با تائیدات خداوند متعال

ما

پهلوی شاهنشاهی ایران

بنا به پیشنهاد دولت بر طبق اصل پنجاه یکم قانون اساسی از تاریخ نهم اسفندماه ۱۳۲۳ حالت جنگ را بین کشور خودمان و ژاپن مقرر و اعلام میداریم «محمد رضا پهلوی»

فرمان فوق در همان روز باتفاق آراء از تصویب مجلس شورای ملی میگردد.

بخش اول - قسمت دهم

کنفرانس تهران

موقفیت متفقین با عدم توافق فکری روسا و فرماندهان و همچنین رجال کشورهای ملل متفق مخصوصاً سه کشور بزرگ روس و انگلیس و امریکا، امکان پذیر نبود، بی اندازه ضروری بود که گاهگاهی زمامداران و رهبران جنگ کرد هم آیند و در مسائل مختلف از نزدیک اتفاق نظر حاصل کنند، والا دشمن غدار که تنها آرزوی او ایجاد نفاق بین متفقین بود از فرصت استفاده نموده و با تبلیغات شدید خود موفق میگردد که آن آرزوی نهی جهاتی متفقین بزرگ را عملی سازد و در نتیجه سرنوشت جنگ را بنفع خود تغییر دهد.

پیشوایان متفقین نیز با درک این حقیقت مهم تصمیم گرفتند که بمنظور تهیه یک نقشه اساسی برای تضمین پیروزی و ادامه جنگ و همچنین بمنظور مبارزه با تبلیغات دشمن « راجع بوجود اختلاف بین ملل متفق » درجائی جمع شده اتحاد و اتفاق خویش را اعلام دارند.

از اینرو لازم بود که این اجتماع مهم در مکانی مناسب و امن صورت بگیرد، خوشبختانه میهن ما ایران علاوه از موقعیت مهمی که نسبت به تامین راه ارتباط با روسیه داشت این مزیت بزرگ را نیز پیدا کرده بود که وسیله اجتماع رؤسای سه کشور فوق را فراهم نماید، و در تهران آنانرا حضوراً با هم آشنا ساخته و ملحق گرداند.

جریان اجتماع فوق که بعداً بنام « کنفرانس تهران » معروف گردید بطور خلاصه بقرار زیر است:

آقای مارشال استالین روز جمعه چهارم آذر ساعت چهار بعد از ظهر با همراهان بیایتخت کشور شاهنشاهی ورود نمودند.

آقای روزولت رئیس جمهوری کشورهای متحده امریکا و آقای چرچیل نخست وزیر انگلستان باتفاق همراهان پس از بر گزار شدن کنفرانس قاهره با هواپیما و همسپار تهران و روز شنبه پنجم آذر ۱۳۲۲ (۲۶ نوامبر ۱۹۴۳) در حدود ساعت سه بعد از ظهر بفرودگاه وارد شدند.

کنفرانس تهران

کنفرانس سه دولت در تهران چهار روز دوام داشت و پایتخت ایران از داشتن چنین مهمانان عظیم الشان غرق شادی و مسرت بود و با بی صبری تمام میخواست احساسات سرشار و مراتب مهمان نوازی خود را با نظاهرات دوستی ابراز دارد لیکن با احترام تمایل خود مهمانان که نمیخواستند اجتماع آنها در تهران آشکار شود مسرت و نشاط خود را مستور و تادقیقه آخر از ابراز و نمایاندن احساسات نسبت به سه پشوای بزرگ دول متفق که این سرزمین باستانی را برای تشکیل این کنفرانس بی نظیر برگزیده بودند خودداری کرد.

در مدت جریان کنفرانس بین اهلحضرت همایون شاهنشاهی و آقای روزولت رئیس جمهوری امریکا و آقای مارشال استالین و آقای وینستون چرچیل ملاقاتهایی بعمل آمد.

آقای سهیلی نخست وزیر و آقای ساعد وزیر امور خارجه نیز با آقای مولوتف کمیسر ملی امور خارجه اتحاد جماهیر شوروی و آقای ایدن وزیر امور خارجه انگلستان و آقای ژرال هورلر نماینده مخصوص رئیس جمهوری کشورهای متحده امریکا ملاقات و دید و بازدید نمودند در تمام این جلسات حسن تفاهم کامل بین ایران و متفقین بزرگ خود موجود و مذاکراتیکه بعمل آمد نهایت مودت آمیز و در محیط بسیار گرم و دوستانه انجام پذیرفت.

در اثر این دید و بازدیدها و ملاقاتها روابط دوستانه موجود بین ایران و کشور بزرگ اتحاد جماهیر شوروی و ممالک متحده امریکا و انگلستان روی پایه محکم خلل ناپذیری استوار گردیده و موفقیتی نصیب ایران شد که جمیع طبقات مردم ایران را غرق شادی و مسرت ساخت و ایرانیان را بیش از پیش نظریات دوستانه و مساعدت سه دولت در باره ایران مطمئن و از تصمیم آنها و جبران سختیها و مشقاتیکه در راه فیروزی ملل متحده تحمل کرده و میکنند خرسند و امیدوار نمود.

شرح جریان دید و بازدیدها و مذاکرات که منتهی بصدور اعلامیه سه دولت راجع بایران گردید در نطقی که جناب آقای نخست وزیر روز یکشنبه ۱۳ آذر ۱۳۲۲ پس از حرکت پیشوایان سه دولت در تالار سفیرانی وزارت امور خارجه در حضور هیئت دولت و نمایندگان مجلس و سران لشکر و رجال ایران ایراد نمودند ذکر شده است که در اینجا درج میشود:

قسمت دهم

بیانات جناب آقای نخست وزیر

« بطوریکه همه آقایان استحضار دارند بعد از کنفرانس مسکو مذاکراتی در تمام محافل سیاسی در اطراف تشکیل یک کنفرانس عالی شرکت روسای سه دولت متفق در یکی از نقاط دنیا جریان داشت. ولی محل کنفرانس غیر معلوم بود و شاید تاختم کنفرانس هم همین طور این محل مجهول باقی ماند.

اکنون که کنفرانس تمام شده همه اشخاص عالی مقام که در آن کنفرانس شرکت داشته اند بکشورهای خود بازگشت نموده اند اینجانب در کمال خوشوقتی رسماً اظهار میدارم که کنفرانس عالی سه دولت در تهران تشکیل شد و تهران پایتخت شاهنشاهی این مزیت و امتیاز را حاصل نمود که رؤسای کشورهای بزرگ دوست و متحد مادر اینجا و مرکز این حکومت اساس و پایه های محکم آرادنی و آسایش ملل را طرح ریزی نموده اند.

هرچند مختصر از ترتیب تشکیل و جریان این کنفرانس در آن حد که میتوانم با اطلاع آقایان برسانم بقرار زیر است :

در ۲۹ آبان ۱۳۲۲ آقای کاردار شوروی ملاقاتی از اینجانب نموده موضوع تشکیل کنفرانس سه دولت را اطلاع داد. اینجانب مسرت و خوشوقتی دولت ایران را از این حسن نظر که نسبت بکشور شاهنشاهی ابراز نموده اند اظهار داشتم.

روز چهارم آذر ماه سفارت کبرای شوروی خیر ورود مارشال استالین و مولوتف کمیسر خارجه و همراهان را اطلاع داد و نامه زیر را به آقای ساعدوزیر امور خارجه رسانید :

« آقای وزیر

افتخار دارم با اطلاع شما برسانم که امروز ۲۶ نوامبر مارشال اتحاد شوروی یوسف ویساریو نوویچ استالین رئیس کمیسره ای ملی اتحاد جماهیر سوسیالیستی و کمیسر ملی امور خارجه و آقای و یاچسلاو میخائیلوویچ مولوتف با نمایندگان هیئت اعزامی شوروی وارد تهران شدند.

بنابند سنور و م مولوتف کمیسر ملی امور خارجه اتحاد جماهیر شوروی افتخار دارم بنام مارشال اتحاد شوروی یوسف ویساریو نوویچ استالین و شخص

گفترانی لهران

ایشان نیات حسنه مارشال را بحضور اعلیحضرت شاهنشاه ایران تقدیم و مراتب را با آقای نخست‌وزیر و شخص‌شما ابلاغ نمایم .

موقع را مقتضی هم‌رده خواهم‌شندم احترامات فاتحه را نسبت به‌بودتانت قبول فرمایید .

همانروز اطلاع دیگری رسید که آقای روزولت رئیس‌جمهور دول‌متحده امریکا و آقای چرچیل نخست‌وزیر انگلستان هم روز پنجم وارد خواهند شد و روز پنجم هم وارد شدند.

روز هشتم آذر ماه مذاکراتی اعلیحضرت‌هایون شاهنشاهی با آقای روزولت رئیس‌جمهوری امریکا با‌حضور اینجانب و آقای وزیر‌دربار شاهنشاهی و وزیر امور خارجه و وزیر مختار امریکا در تهران بعمل آوردند که کاملاً در محیط دوستانه انجام یافت.

در همانروز مذاکراتی هم با آقای چرچیل با‌حضور وزیر مختار انگلستان راجع بایران بعمل آمد که حسن‌تفاهم کامل حاصل بود .

روز نهم آذرماه که مارشال استالین رئیس‌کبیرهای اتحاد جماهیر شوروی با‌حضور آقایان مولوتف کبیرملی امور خارجه شوروی و ما کسیموف کاردار سفارت کبرای شوروی از اعلیحضرت‌هایونی دیدن نمودند نیز مذاکرات دوستانه و صمیمانه بین طرفین بعمل آمد و حسن‌مناسبات و روابط و داد‌بین دو کشور تایید شد .

روز نهم آذر ساعت ۱۲ ملاقاتی هم اینجانب و وزیر امور خارجه از آقای مارشال استالین با‌حضور آقایان مولوتف کبیر ملی امور خارجه شوروی و ما کسیموف کاردار سفارت کبرای شوروی بعمل آورده مجدداً پیام دوستانه اعلیحضرت‌هایونی را بمارشال استالین ابلاغ و راجع بامور مربوطه ایران تبادل نظرهای در زمینه حسن‌مناسبات بین دو کشور بعمل آمده .

در ملاقاتهای دیگری هم که آقای مولوتف کبیر ملی امور خارجه از اینجانب و وزیر امور خارجه نمودند و همچنین ملاقاتی که آقای ای‌دن وزیر امور خارجه انگلستان از اینجانب بعمل آوردند در باب روابط و مناسبات ایران و متفقین در حال و بعد از جنگ مذاکرات لازم بعمل آمد و نمایندگان آن دو دولت حسن‌نیت خود را نسبت بامور مربوطه بایران کاملاً آشکار ساختند .

در تعقیب تمام این ملاقاتها و مذاکرات و تذکریه‌ایکه از طرف وزیر

قسمت دهم

امور خارجه ايران ضمن نامه دوستانه بعنوان وزير امور خارجه شوروي و انگليس و وزير مختار آمريکا در تهران (چون وزير امور خارجه امريکا در تهران نبودند) فرستاده شده بود بامضای و ژسای کشورهاي متفق ما نظريات ايران باحسن قبول تلقی و اعلاميه مبنی بر تصدیق همکاری ايران و کمکهای آنبه دول مزبور بایران و استقلال و حاکمیت و تمامیت ارضی ايران صادر گردید. «

در این موقع آقای نخست وزیر اعلامیه سه دولت را که هینا در قسمت اول فصل به چاپ شده قرائت و به بیانات خود بشرح زیر ادامه دادند :

« صبح روز دهم آذرماه روسای کشورهاي متفق ما و همراهان آنها با هوايما بمقصد کشورهاي خود عزیمت نمودند .

دولت ايران خوشوقت است که محل وقوع این کنفرانس تاریخی نصیب کشور ما و در تهران بعمل آمد و نهایت مسرت را دارد که توافق نظر سه دولت بزرگ در منویات خود بمنظور نیل به پروزی و برقراری صلح جهانی در اینجا حاصل گردیده است و باز خوشوقت است که منافع عالیه ايران را متفقین ما همواره منظور نظر داشته و مساعدتها و زحمات ما مورد تصدیق روسای معظم سه دولت بزرگ قرار گرفته است .

دولت آنبه خوشی را برای سعادت ملت ايران نوید میدهند و امیدواری کامل دارد که این ملت از رحمت خود نتایج ذیقیت و رضایت بخش بگیرد .

اگر مجلس شورای ملی مفتوح بود جا داهت این مطالب و اظهارات مسرت انگیز رسماً بمجلس شورای ملی گزارش شود و چون مجلس چهاردهم هنوز افتتاح نیافته با آقایان رحمت داد که از جریان امر مستحضر گردند . باین وسیله بدیهی است مراتب باطلاع عموم هم خواهد رسید . «

نطق آقای نخست وزیر با کفزدن متدحضر پایان یافت .

موقع حرکت از طهران آقای روزولت رئیس جمهور کشورهای متحده امريکا در طی نامه ای باعلیحضرت همایون شاهنشاهی نگاشته اند :

« نمیتوانم تشریح کنم تاچه اندازه اینهمه ابراز دوستی حقیقی از طرف اعلیحضرت مایه مسرت قلبی من شده است . عزیزتم از ايران آمیخته بتأسف خواهد بود که نتوانستم پیش از این با اعلیحضرت آشنائی پیدا کنم و کشور و ملت شما را از نزدیکتر به بینم سالهاست که مردم امريکا از نیات و احساسات دوستی

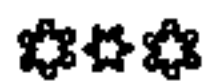
کنفرانس تهران

ملت ایران آگاه میباشند . مهمان نوازی اعلیحضرت همایونی بنام ایرانیان این احساسات را برای سالهای متمادی در خاطر ملت امریکا زنده و جاوید نگاه خواهد داشت . ایران در قلوب امریکائیا همیشه محبوبیت داشته و امروز که در جنگ کنونی مقام برادری احراز نموده ایم این محبوبیت تشدید و تحکیم گردیده است . ما از سهمی که ایران در این کار زار مشترك دارد مستحضر میباشیم و امیدواریم که پس از برقراری صلح روح همکاری کنونی بدون عائق و مانع در عملیات ایام صلح نیز بین دو ملت ادامه داشته باشد . موقع را غنیمت شمرده تشکرات خود را از ابراز مودت و مهمان نوازی بهائی که از طرف اعلیحضرت نصیب من شده است اظهار و بزرگترین سعادت را برای اعلیحضرت و اهالی این سرزمین باستانی مسئلت دارم . خیلی امیدوارم که مسافرتی بواشنگتن فرموده و از این محبت ما را مسرور فرمائید .

آقای چرچیل نخست وزیر انگلستان ضمن نامه گرم و صمیمانه با اعلیحضرت همایون شاهنشاهی نگاهت اند :

« همیشه خاطره روزهای درخشانی را که در کشور اعلیحضرت همایون شاهنشاهی بسر برده ام در نظر داشته و رجاء و اتق دارم که این روزهای درخشان در شکست سریع دشمن مشترك خودمان و طلوع دوره صلح و سعادت گیتی عامل مؤثری خواهد بود . »

در قسمت آخر نامه نیز اظهار امیدواری نموده اند که اعلامیه سه کشور در خصوص تمامیت ارضی و مصالح و منافع ایران موجب رضایت خاطر اعلیحضرت همایونی و ملت ایران بوده باشد .

تلگراف آقای مارشال استالین به آقای نخست وزیر :

جناب آقای سهیلی رئیس هیئت وزیران ایران

هنگامیکه خاک ایران متحد و دوسه را که در آنجا پیشوایان دولتهای سه گانه کورهای کنفرانسی خود را با موفقیت بی پایان رسانیده اند ترك میکنم جناب آقای نخست وزیر مایلم سیاستگذاری خود را از مهمان نوازی که نسبت بمرت و همراهانم در پایتخت شما بعمل آمده است ابراز دارم و خواهشمندم همین مراتب را باستحضار اعلیحضرت شاهنشاه رسانیده .

بهترین آرزوها ، نیکبختی و سعادت را برای ملت ایران خواستارم .

۲ دسامبر ۱۹۴۳ ای . استالین

قسمت دهم

- وقایع مهمی که هنگام انعقاد کنفرانس تهران روی داده عبارتست از:
- ۱ - اعلامیه انجمن تهران (۱۰ آذرماه ۱۳۲۲)
 - ۲ - اعلامیه سه گانه مربوط بایران (۹ آذرماه ۱۳۲۲)
 - ۳ - تقدیم شمشیر «استالینگراد» هدیه پادشاه انگلستان به ارشاد استالین بوسیله چرچیل در سفارت شوروی (۸ آذرماه ۱۳۲۲)
 - ۴ - جشن شصت و نهمین سال تولد مستر چرچیل (۸ آذرماه ۱۳۲۲)
- در تاریخ دهم آذرماه ۱۳۲۲ موقعیکه زمامداران سه کشور به پایتخت های خود مراجعت یا هنوز در راه بودند اعلامیه عمومی انجمن تهران که دنیا در انتظارش بود از طرف خبرگزاریهای انگلیس و امریکا و شوروی بشرح زیر در سراسر جهان منتشر گردید:

اعلامیه انجمن تهران

ما رئیس جمهوری امریکا و نخست وزیر انگلیس و نخست وزیر اتحاد جماهیر شوروی در این چهار روز اخیر در پایتخت ایران متفق خودمان گرد آمده و سیاست مشترک خود را تنظیم و تأیید نمودیم. ما تصمیم گرفتیم که ملت های ما در دوره جنگ و سپس در دوره صلح با اتفاق و همراهی یکدیگر کار کنند. راجع بمسائل جنگ افسران ستاد ما در مذاکرات شرکت نموده و بمنظور اهدام نیروهای آلمانی نقشه های لازم را طرح و منظم کردیم. در خصوص کیفیت و موقع اجرای عملیات از جهات خاور و باختر و جنوب موافقت نظر کامل حاصل گردید این حسن تفاهم مشترک تضمین میکند که پیروزی از آن ما خواهد بود. راجع به صلح هم ما اطمینان داریم که در پرتو اتفاق ما یک صلح پایداری برقرار خواهد گردید راجع باستقرار یک صلحی که ناشی از حسن نیت توده ملل جهان بوده و تا چندین نسل خطر و بیم جنگ را مرتفع دارد ما کاملاً بمسئولیت قطعی خود و تمام ملت های متفق معترف و واقف میباشیم. ما مسائل آینده را با کمک رایزنان سیاسی خود تحت مطالعه در آوردیم ما از کلیه کشورهای بزرگ و کوچک که اهالی آنها نیز مانند اهالی کشورهای ما قلباً و روحاً تصمیم گرفته اند اصول ظلم و ستمگری و بردگی و آزار و اذیت را از صفحه جهان برچینند متوقع همکاری و مشارکت همی بوده و خواهیم بود و ابراز موافقت و الحاق آن ها را بحلقه ملت های دموکرات

کنفرانس تهران

جهان با کمال مسرت استقبال خواهیم کرد. در خصوص اضطلاع و نابودی ارتشهای زمینی آلمان وزیر دریانگاری و صنایع جنگی هوایی آن هیچ دولتی در روی زمین قادر به جلوگیری از تصمیم ما نخواهد بود. حملات ما بی رحمانه و روز افزون خواهد بود ما با کمال اعتماد منتظر روزی هستیم که در پرتو این انجمن‌های دوستانه کلیه ملت‌های جهان بتوانند به آزادی‌زندگان پیوسته و دست‌فروش ظلم و ستم واقع نگردیده و در آمل و آرزوهای خود کامیاب گردند. ما با تصمیم و امید بطهران وارد شده و اینک در حالی که حقیقتاً در روح و قصد رفیق یکدیگریم اینجا را ترک می‌گوییم.

تاریخ اول دسامبر ۱۹۴۳ امضا، چرچیل - استالین - روزولت

نمونه ای از نتایج کنفرانس تهران

همانطوریکه در ابتدای این فصل شرح داده شد، انجمن تهران در حقیقت نخستین و مهمترین اجنسی بود که در دوره جنگ برای وحدت نظریات و توافق عملیات سه دولت معظم تشکیل گردید، برای آنکه خوانندگان از اهمیت ثمرات بزرگ کنفرانس تهران آگاه شوند، فقط قسمتی از نطق «استالین» پیشوای کشور اتحاد جماهیر شوروی را که در جشن بیست و هفتمین سال انقلاب اکتبر بمناسبت فتوحات سال ۱۹۴۴ ایراد نموده است عیناً در اینجا نقل مینمایم:

این قسمت از نطق استالین بوسیله آقای ماکسیوف سفیر کبیر شوروی در تهران پس از یکسال در تاریخ ۷ آذر ۱۳۲۲ در سفارت شوروی بمناسبت جشن نصب «لوچه یادگار انجمن تهران» یادآوری و تکرار شده است.

در این جشن آقای سفیر کبیر انگلیس و نخست وزیر ایران و سفیر کبیر آمریکا و آقای کاتارادزه معاون کبیر امور خارجه شوروی و عده زیادی از رجال ایران نیز حضور داشتند.

قسمتی از نطق استالین راجع با اهمیت و نتایج انجمن تهران:

«کنفرانس تهران بی نتیجه نبود. تصمیم کنفرانس تهران درباره وارد آوردن ضربت مشترک با آلمان از باختر و خاور و جنوب! بدقت حیرت آوری شروع با اجرا گردید»

مارشال استالین در بیانیه فوق‌الذکر تاریخی خود اظهار میدارد:

فصل دهم

«سال گذشته (مقصود سالی که کنفرانس تهران منعقد گردید) سال مهم مابوزه همگانه بر علیه آلمان بود که برای خاطر آن ملل اتحاد جماهیر شوروی و بریتانیای کبیر و ممالک متحده آمریکای شمالی برای جنگ دسته جمعی متفق گشتند. داین سال سال همکاری و وحدت نظریات سه کشور مهم بر علیه آلمان هیتلری بود.»

«تصمیم کنفرانس تهران درباره عملیات مشترک بر علیه آلمان و اجرای درخشان آن یکی از روشن ترین دلایل تحکیم جبهه ائتلاف ضد هیتلری است. در تاریخ کم اتفاق افتاده است که نقشه های عملیات جنگی بزرگی برای اقدام مشترک بر علیه دشمن عمومی مانند نقشه ضربت مشترک با آلمان که در کنفرانس تهران تنظیم شده است باین درجه کامل و درست بموقع اجرا گذارده شده باشد.»

«جای تردید نیست که بدون وحدت نظریات و توافق عملیات سه دولت معظم ممکن نبود تصمیم تهران اینطور درست و کاملاً مجری گردد.»

«همچنین از طرف دیگر تردیدی نیست که ممکن نبود اجرای موفقیت آمیز تصمیم تهران برای تحکیم جبهه ملل متحد مفید واقع نگردد.»

«آلمان از اثر ضربتهای نابود کننده ارتش سرخ و ارتش ملل متفق بهم ریخت آلمان که در بین ضربات دوجبهه واقع شده بود نتوانست پایداری کند. سربازان آن پس از مدت کمی از ایالتیای مرکزی و فراسه، بلژیک، اتحاد جماهیر شوروی بسرحدات آلمان عقب نشینی مجبور شدند.»

«اکنون مدت کمی از اجراء شدن تصمیمات کنفرانس تهران میگذرد و آلمان شکستهای در رومانی، بلغارستان، هلند خورد.»

«سربازان ارتش سرخ در لهستان، چکوسلواکی و یوگوسلاوی و نروژ و آلمان هستند و سربازان متفقین در آلمان، هلند، یونان، ایتالیای شمالی میباشند.»

«عملیات متحد متفقین و یگانگی جنگی و سیاسی آنها از عملیات پرموفقیت آنها بر علیه آلمان هیتلری هستند نابویی آن حتمی است این اتحاد سیاسی منفقین در مقابل پروپاگاندی که برای داخل کردن اخلاف در بین متفقین درست شده حال آن از هر کجا میخواهد باشد مبارزه میکند.»

مارشال استالین گفت: «اکنون ملت متفق در مقابل فتح حتمی بر علیه آلمان هیتلری هستند ملل متفق جنگ را خواهند برد، اکنون در آن هیچگو، تردیدی نمیباشد.»